

Sakykite, kam jie šiandien berūpi? Susenę, nukamuoti taigose, tundrose, šachtose. Praradę Tėvynę, namus, savo artimuosius. Su keliais maišeliais nuvežti į svetimą atšiaurią šalį be jokių teisių dirbti priverstinį darbą. Ten jie paaukėjo savo jaunystę, galimybę mokytis, rinktis profesiją. Teisybę sakant, tikrų tremtinių jau nebėra, likę tiktai jų vaikai, jau ir jie susenę tebenešioja tą vardą. Šiandiena sunku bepasakyti „garbingą“.

Kai atėjo ta lauktoji diena ir jie nuėjo „pas savo valdžią“ prašyti darbo savo valdžioje, jiems buvo pasakyta: „Tamstelės, jums tiktai vėliavėles nešioti.“ Čia tenka pridėti tikrą lietuvišką tiesą – mes buvome dar ta tauta, kuri nuo amžių, per visas negandas veržte veržėsi į mokslus. Ir mums, pagal be galo laimingus sutapimus ir vargus nors retai, bet kai kam pavyko. Tie grįžo su diplomais. Tiktai į valdžias nepateko. O apie vėliavėles tai tiesa. Mes pradėjome revoliuciją! Vilniuje mūsų šimtininkai, dešimtininkai per kelias minutes, reikia, nereikia, suorganizuodavome eitynes, piketus, mitingus. Girdėjome net paniekinimus: „Et, tie tremtiniai, tikri durniai.“ Nesiginkime, tokie ir buvome. Protingieji derinosi valdžioje vietas, o mes durniai su savo vėliavėlėmis... Su jomis ir likome.

Ir dabar su jomis nesiskiriame. Jei abejojate, tai atvykite į Ariogalos Dubysos slėnį. Tenai tiktai vėliavėlės ir toji labai nukraujavusi, bet tebedainuojanti tauta. Tiktai ar ji ir čia neištremta? Buvo laikai kai mes rinkdavomės savo Amžinoje Senoje Sostapilėje. Nykiai dabar atrodo mūsų sostinė be mūsų vėliavėlių. Rusų ir lenkų bendrijos čia ir renkasi į metinius turiningus paminėjimus, o mes nustumti į pašalį. Meldžiamės katakombose. Kam kilo mintis nustumti juos kuo toliau nuo valdžios, kad jai ramybės tie „durnavoti“ seniai nedrumstų? Atrodė pirmajam prezidentui. Sakė: „Čia geriau, čia Lietuvos vidurys“, nesvarbu, kad dar toli nuo čia pasibaigia visi transportų keliai, kad ten teko seniams ropštis į auštą kalną ir risti į nuokalnę. Ir su tuo jie susitaikė, suvažiuoja. Privažiuoja kartais ir limuzinas, ir pagiria išlipęs Žmogus: „Jūs tikrieji Lietuvos piliečiai, ir ištikimiausi jos sūnūs.“ Ach, kaip pavėluotai pasakyti šie žodžiai, kad net nesitiki jų nuoširdumu. Mums Lietuvos „vidurys tai – mūsų giesmėse ir maldose minima amžinoji sostinė Vilnius.

Bandė tremtiniai organizuotis į istorijos sukurtą savo partiją. Nepatiko tiems, „kurie kelis ėjimus šachmatų partijoje numato“. Nudvėsinio, sakė, kad tremtinių laikai jau praėjo, dabar reikalingi „profesionalūs politikai“. Anksčiau tie patys šachmatininkai sakė, kad ir komunistų laikai praėjo ir...surengė priešlaikinius rinkimus...Iš kurių ilgus metus kapstomės.

Taip, dar vieną tiesą knieti pasakyti. Nepanaudojo mūsų valstybė mūsų taip sunkiai įgytų žinių ir mūsų ištikimybės išsvajotai „Lietuvėlei“ (tiktai taip ją neviltyje išsiilgę tremtiniai vadino). Visa, ką iš mūsų likučių sukūrė, tai tremtinių dainų folklorą. Tai geras, tačiau labai liūdnas ir laikinas palikimas.

Patys įsiamžiname save statydami sau paminklus. Taip atsitiko su daugelių valdžių žadėtu paminklu Lukiškių aikštėje. Kol patys nepasimūrijome iš kelių akmenėlių piramidės, tol teturėjome pažadus. Dabar prie tų kelių akmenėlių nesidrovi atsistoti net patys didžiausi mūsų valstybės vadovai. Ar ne per kuklus mūsų kančių simbolis? Tiesa „mums profesionalai vietoje paminklo žada „žalią pievelę pagulėti“. Kam? Žinoma, sau. Nejauku, mums išeinantiems. Tokio paminklo „jums pagulėti“ mums nereikia. Žalių pievelių mes ir tenai turėjome. Tėvynės neturėjome. Ilgesį ir Viltį turėjome.

Muziejai? Taip, jie labai reikalingi ne mums, bet jaunajai kartai. Gyvavo toji idėja pirmaisiais mūsų atkurtos valstybės metais. Buvome sunešę gausius eksponatus į buvusį Revoliucijos muziejų, bet labai greitai tų patalpų prireikė `moderniam menu`. Mūsų eksponatai buvo išvaryti, ir jų daugiau niekada nebepamatysime. Iš beržų tošies nupintos taigos kuprinės, žinoma, negali konkuruoti su „moderniuoju menu“...

Negali nusenę tremtiniai konkuruoti su valstybe, nors ir labai jie stengtūsi paskutines jėgas atiduoti savajai valstybei išsaugant jos istoriją.

Gal pats geriausias mūsų palikimas, tai knygos apie mūsų vargus ir aukas. Ir tas knygas parašė ne „gausių“ Lietuvos rašytojų sąjunga, o mes patys. Ir skaitome jas patys. „Tikrieji rašytojai“ nuo jų tolinasi, net literatūra nelaiko, jos literatūros vadovėliuose nerasi. Tiesa, atsirado pagalbininkų iš užsienio, niekad Lietuvoje negyvenusių, lietuvių kalbos nemokančių. Tai jie bando gelbėti, tą literatūros tuštumą užpildyti. Štai, šitie tai garbinami, apdovanojami. Mat, tai Amerika, Kanada!

Kur mums varguoliams su jais lygintis? Tačiau mums tremtiniais ta literatūra yra netikra.

Mes ne tikrai rašome, bet ir skaitome patys. Ar mokyklose yra nors viena rekomenduota panaši knyga? Negirdėjau. Kas belieka? Reikia pasilikti Tikėjimą. Gal ateis toji karta, kuri perskaitys mus, supras ir pamils. Bet mūsų jau nebebus. Nesupras ainiai kam ta žalia pievelė sostinės širdy, juk tų žalių pievelių aplinkui tiek daug...

P.S. 1. Žinau, jūs pavydite Estijai, kuri kuria visame pasaulyje pavyzdingą valstybę Pavydėkite! Jie pirmąjį prezidentą pasirinko tremtinį, o jūs – kompartijos pirmąjį sekretorių.

2. Žalia pievelė, tai gražu, tačiau ji negyva. Joje trūksta ARKLIO, kurį myli kiekvienas lietuvis ir labai yra jo pasiilgęs. Neišstremkite ir jo į nežinią. Jo palikto ir tremtyje ilgėjomės, jis yra ir mūsų valstybės simbolis.